

Svenska

Kärnan i ämnet svenska är språk och litteratur. Språket är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Genom språket kan människan uttrycka sin personlighet, och med hjälp av skönlitteratur, sakprosatexter och andra typer av medier lär människan känna sin omvärld, sina medmänniskor och sig själv.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet svenska ska syfta till att eleverna utvecklar sin förmåga att tala, lyssna, läsa och skriva. Undervisningen ska också syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om det svenska språket och om skönlitteratur. Undervisningen ska bidra till elevernas bildning. Den ska stimulera elevernas läsintresse, stärka deras tilltro till sin egen språkliga förmåga samt främja deras personliga utveckling och vilja att söka ny kunskap. Undervisningen ska även bidra till att eleverna förbereds för ett aktivt deltagande i samhället genom att utveckla deras förmåga att påverka demokratiska beslutsprocesser samt att göra underbyggda ställningstaganden och bemöta andras åsikter.

Eleverna ska ges rikligt med tillfällen att tala och samtala samt att skriva olika typer av texter. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla de färdigheter i muntlig och skriftlig kommunikation som behövs som samhällsmedborgare samt för arbetsliv och studier.

Samhällets informationsflöde gör det angeläget att förhålla sig kritiskt reflekterande till hur och i vilka syften språket används samt att kunna söka, sovra och kritiskt granska information. Undervisningen ska därför ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper i att sammanställa och kritiskt granska innehåll i olika texter samt att värdera deras relevans och tillförlitlighet. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att orientera sig, läsa och kommunicera i en digital textvärld. I detta ingår att använda digitala verktyg och medier för lärande, kommunikation och samarbete.

Eleverna ska genom undervisningen stimuleras att läsa ofta och i riklig omfattning.

Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att läsa, analysera, samtala om och diskutera skönlitteratur och sakprosa. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om skönlitteratur samt förmåga att sätta litterära verk och författarskap i ett sammanhang. Undervisningen ska lyfta fram skönlitteraturens estetiska värde och stimulera eleverna att använda skönlitteratur, teater, film och andra medier som källa till förståelse av egna och andras erfarenheter och livsvillkor. Eleverna ska ges möjlighet att i skönlitteraturen se såväl det särskiljande som det allmänmänskliga i tid och rum. På så sätt ska undervisningen utmana eleverna till nya tankesätt och öppna för nya perspektiv.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om det svenska språkets utveckling och uppbyggnad samt om släktskapsförhållanden mellan språk och olika typer av språklig variation. Vidare ska eleverna ges möjlighet att utveckla förståelse av språkets funktion för kommunikation, tänkande och lärande.

Undervisningen i ämnet svenska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

- Förmåga att kommunicera muntligt och skriftligt med anpassning till syfte, mottagare och sammanhang samt till normer för språkriktighet.
- Förmåga att läsa och kritiskt granska sakprosa samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa.
- Kunskaper om skönlitteratur.
- Förmåga att läsa och analysera skönlitteratur.
- Kunskaper om det svenska språket och om språkanvändning.

Nivåer i ämnet

Svenska, nivå 1, 100 poäng, som bygger på grundskolans kunskaper eller motsvarande.

Svenska, nivå 2, 100 poäng.

Svenska, nivå 3, 100 poäng.

Svenska, nivå 1, 100 poäng

Centralt innehåll

Undervisningen i ämnet svenska på nivå 1 ska behandla följande centrala innehåll:

- Muntlig framställning i och inför grupp med fokus på anpassning till sammanhang, syfte och mottagare. Manusskrivande och hjälpmedel för att stödja muntliga framställningar. Att lyssna och ge respons som är anpassad till kommunikationssituationen. Grunderna i den retoriska arbetsprocessen.
- Skriftlig framställning av olika typer av texter för kommunikation, lärande och reflektion, däribland argumenterande texter och kreativt skrivande.
- Struktur och språkliga drag i olika typer av texter. Skriftspråkets normer för språkriktighet och vilka språkliga egenskaper som gör att en text fungerar väl i sitt sammanhang. Användning av digitala verktyg för textbearbetning. Citat- och referatteknik.
- Läsning av och samtal om sakprosa. Produktion av texter som anknyter till läst sakprosa.
- Informationssökning och värdering av information från olika typer av texter. Sammanfattning och kritisk läsning av texter från olika typer av källor.
- Läsning av, samtal om och analys av skönlitterära texter ur genrerna epik, lyrik och dramatik, författade av såväl kvinnor som män, med särskild betoning på samtida litteratur.
- En översikt över de litterära epokerna.
- Centrala motiv, berättarteknik och stildrag i fiktivt berättande.
- Grundläggande språkvetenskapliga begrepp som behövs för att på ett strukturerat sätt tala om språkets uppbyggnad och funktion samt diskutera språkriktighetsfrågor.
- Språk och språkanvändning med särskild betoning på språklig variation i talat och skrivet språk. Hur språkvariationen hänger samman med geografisk och social bakgrund, ålder och kön samt till exempel hur makt, normer och identitet kan komma till uttryck i språkanvändningen.

Svenska, nivå 2, 100 poäng

Centralt innehåll

Undervisningen i ämnet svenska på nivå 2 ska behandla följande centrala innehåll:

- Muntlig framställning av utredande och argumenterande slag i och inför grupp. Tillämpning av den retoriska arbetsprocessen för att planera och genomföra muntliga utredande och argumenterande framställningar i olika sammanhang, för olika syften och för olika mottagare. Retoriska verktygsmedel.
- Skriftlig framställning av argumenterande och utredande texter och kreativt skrivande.
- Struktur och språkliga drag i argumenterande och utredande texter. Skriftspråkets normer för språkriktighet och vilka språkliga egenskaper som gör att en text fungerar väl i sitt sammanhang.
- Läsning av och samtal om sakprosa. Produktion av texter som anknyter till läst sakprosa.
- Informationssökning och värdering av information från olika typer av texter. Sammanfattning och kritisk läsning av texter från olika typer av källor.
- Läsning av, samtal om och analys av samtida och äldre skönlitterära texter ur genrerna epik, lyrik och dramatik från Sverige och olika delar av världen, författade av såväl kvinnor som män. Dansk och norsk skönlitteratur, delvis på originalspråk.
- Fördjupning i några litterära epoker samt skönlitteraturens relation till förhållanden och idéströmningar i samhället, historiskt och i nutid. Några tongivande författare från olika tider och från olika delar av världen.
- Skönlitterära verktygsmedel. Centrala litteraturvetenskapliga begrepp och deras användning.
- Analys av det svenska språkets uppbyggnad i olika typer av texter. Funktionell grammatik, däribland hur ord, fraser och satser samspelar i språket.
- Språk och språkanvändning med särskild betoning på språkförhållanden i Sverige och övriga Norden. Svensk språklagstiftning, däribland hur svenskan, den språkliga mångfalden i Sverige och den enskildes tillgång till språk kan värnas samt de nationella minoritetsspråkens och teckenspråkets ställning. Flerspråkighet och dess betydelse för individ och samhälle.

Svenska, nivå 3, 100 poäng

Centralt innehåll

Undervisningen i ämnet svenska på nivå 3 ska behandla följande centrala innehåll:

- Muntliga framställningar i formella sammanhang, till exempel samtal i seminarieform och argumentation i och inför grupp. Tillämpning av den retoriska arbetsprocessen för att planera och genomföra muntlig framställning i formella sammanhang.
- Kritisk granskning av och reflektion över retoriken i muntliga framställningar i olika sammanhang, till exempel i politiska tal och debatter.

- Skriftlig framställning av texter av vetenskaplig karaktär som behandlar någon aspekt av svenskämnet. Struktur och språkliga drag i texter av vetenskaplig karaktär. Skriftspråkets normer för språkriktighet och vilka språkliga egenskaper som gör att en text fungerar väl i sitt sammanhang. Citat- och referatteknik.
- Läsning av, samtal om och analys av texter av vetenskaplig karaktär.
- Informationssökning och värdering av information från olika typer av texter. Sammanfattning och kritisk läsning av texter från olika typer av källor.
- Läsning av, samtal om och analys av samtida och äldre skönlitterära texter ur genrerna epik, lyrik och dramatik från Sverige, övriga Norden och olika delar av världen, författade av såväl kvinnor som män. Jämförande analys av litterära verk från olika tider och deras relation till de historiska och kulturella sammanhang de tillkommit i.
- Litteraturvetenskapligt grundad analys av skönlitterära texter med användning av litteraturvetenskapliga begrepp.
- Språk och språkanvändning med särskild betoning på det svenska språkets historiska utveckling. Jämförelser av originaltexter från olika tider, släktskapsförhållanden mellan det svenska språket och andra språk samt språkförändringar.

Betygskriterier

Betyget E

Eleven kommunicerar muntligt med **viss** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang. Eleven genomför muntliga framställningar med **viss säkerhet** i sitt framförande. Eleven skriver olika typer av texter med **viss** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer i **huvudsak** skriftspråkets normer för språkriktighet och språket är varierat och **delvis välformulerat**.

Eleven läser sakprosa samt för **enkla** resonemang om texternas innehåll, relevans och tillförlitlighet. Vid läsning av sakprosa visar eleven **godtagbar** läsförståelse samt skriver egna texter som på ett **godtagbart** sätt lyfter fram huvudtanken i det lästa. Eleven använder lästa texter på ett **i huvudsak fungerande** sätt i egna texter samt tillämpar regler för citat- och referatteknik.

Eleven redogör **översiktligt** för huvuddragen i litterära epoker samt för **enkla** resonemang om samband mellan litterära verk och de sammanhang de tillkommit i.

Eleven läser och gör **enkla** analyser av skönlitteratur. Vid läsning av skönlitteratur visar eleven **godtagbar** läsförståelse.

Eleven visar **godtagbara** kunskaper om det svenska språket och för **enkla** resonemang om språkanvändning.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Eleven kommunicerar muntligt med **god** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang. Eleven genomför muntliga framställningar med **säkerhet** i sitt framförande. Eleven skriver olika typer av texter med **god** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer **väl** skriftspråkets normer för språkriktighet och språket är varierat och **välformulerat**.

Eleven läser sakprosa samt för **utvecklade** resonemang om texternas innehåll, relevans och tillförlitlighet. Vid läsning av sakprosa visar eleven **god** läsförståelse samt skriver egna texter som på ett **utvecklat** sätt lyfter fram huvudtanken i det lästa. Eleven använder lästa texter på ett **fungerande** sätt i egna texter samt tillämpar regler för citat- och referatteknik.

Eleven redogör **utförligt** för huvuddragen i litterära epoker samt för **utvecklade** resonemang om samband mellan litterära verk och de sammanhang de tillkommit i.

Eleven läser och gör **utvecklade** analyser av skönlitteratur. Vid läsning av skönlitteratur visar eleven **god** läsförståelse.

Eleven visar **goda** kunskaper om det svenska språket och för **utvecklade** resonemang om språkanvändning.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betyget A

Eleven kommunicerar muntligt med **mycket god** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang. Eleven genomför muntliga framställningar med **god säkerhet** i sitt framförande. Eleven skriver olika typer av texter med **mycket god** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer **mycket väl** skriftspråkets normer för språkriktighet och språket är varierat och **mycket välformulerat**.

Eleven läser sakprosa samt för **välutvecklade** resonemang om texternas innehåll, relevans och tillförlitlighet. Vid läsning av sakprosa visar eleven **mycket god** läsförståelse samt skriver egna texter som på ett **välutvecklat** sätt lyfter fram huvudtanken i det lästa. Eleven använder lästa texter på ett **väl fungerande** sätt i egna texter samt tillämpar regler för citat- och referatteknik.

Eleven redogör **utförligt och nyanserat** för huvuddragen i litterära epoker samt för **välutvecklade** resonemang om samband mellan litterära verk och de sammanhang de tillkommit i.

Eleven läser och gör **utvecklade och nyanserade** analyser av skönlitteratur. Vid läsning av skönlitteratur visar eleven **mycket god** läsförståelse.

Eleven visar **mycket goda** kunskaper om det svenska språket och för **välutvecklade** resonemang om språkanvändning.